

Jan Telgen

Inkopen in de publieke sector

Ik ben trots op mijn vak en wat ik daarin doe. Maar op verjaardagen en andere bijeenkomsten met niet-ingewijden moet ik nog veel uitleggen als ik zeg dat ik me bezighoud met inkoop in de publieke sector.

De eerste vragen betreffen meestal de producten en diensten die ingekocht worden. Vaak wordt meteen gedacht aan pennen en potloden, maar mijn gesprekspartners komen meestal ook snel op prestigieuze en zichtbare projecten als de Fyra, de JSF en snelwegen. Dat is inderdaad onderdeel van inkopen in de publieke sector, maar er is meer. Als ik de decentralisaties in het sociaal domein noem, en vertel dat gemeenten de activiteiten in zorg en welzijn niet zelf gaan uitvoeren, maar moeten inkopen, dan verandert het beeld. Het besef komt dat beslissingen rond de inkoop van dergelijke diensten een enorme impact kunnen hebben op het leven van juist de meest kwetsbare burgers. En opeens sta je dan met inkoop in de publieke sector midden in de belangstelling.

“Nooit gedacht dat inkoop dat ook deed”, is dan het antwoord. Maar is dat nu nieuw, dat inkoop opeens belangrijk wordt? De omvang van de totale Nederlandse begroting is 240 miljard euro voor 2014. Waaraan geven we dat uit? Dat bedrag kun je natuurlijk opsplitsen in beleidsgebieden als onderwijs, defensie en sociale zaken, maar je kunt het ook onderverdelen in de aanwending ervan. En dan zijn er vier grote posten te noemen: salarissen van ambtenaren (ongeveer 10 miljard euro), rente op de staatsschuld (ook ongeveer 10 miljard euro), AOW, sociale uitkeringen, overdrachtsuitgaven en subsidies (ongeveer 100 miljard euro) en dan nog 120 miljard euro aan inkopen. De inkopen van de overheid vormen dus de helft van onze rijksbegroting en zijn daarmee van zeer groot belang voor

onze economie (in totaal ongeveer 620 miljard euro aan bruto binnenlands product).

Dat belang van inkoop is nog sterker te zien op lokaal niveau. Gemeenten kennen een opbouw van de gemeentebegroting met slechts drie grote posten: salaris van ambtenaren (ongeveer 10

procent van begroting), overdrachtsuitgaven zoals bijstandsuitkeringen en subsidies (ongeveer 30 procent) en de rest (60 procent) is inkoop. Nu de gemeente de drie decentralisaties (AWBZ, participatiewet en Jeugdzorg) erbij krijgen, loopt het aandeel voor de gemeentelijke inkoop zelfs op tot zo'n 75 procent. Daarmee is inkoop juist ook in gemeenten van enorm belang. En door de inhoud van de extra taken niet alleen van financieel belang, maar ook inhoudelijk, omdat na 2015 ruim de helft van alle gemeentelijke inkoop het sociaal domein zal betreffen.

Laten we zorgen dat bestuurders onze bijdrage ook gaan merken, erkennen en waarderen

En bedenk dan eens welke mogelijkheden een regering of gemeentebestuur heeft om beleid te voeren. Er is heel weinig speelruimte in ambtenarensalarissen of uitkeringen. De beleidsruimte zit vrijwel alleen in inkoop: waaraan geven we ons geld uit en onder welke voorwaarden? Ook dan blijkt inkoop in de publieke sector weer in het hart van de activiteiten te zitten. Als inkopers in de publieke sector mogen we trots zijn op het veld waarin we werken. Laten we zorgen dat de bestuurders onze bijdrage ook gaan merken, erkennen en waarderen! ◉

Jan Telgen is NEVI-inkoopdocent voor de publieke sector aan de Universiteit Twente.